

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2022

for Felleskjøpet Agri SA

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Felleskjøpet Agri SA oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå **her**.*

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer på basisnivå oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep ansvarlig næringsliv er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Det er den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, samfunn og miljø – såkalte aktsomhetsvurderinger (due diligence). Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper for bærekraftig forretningspraksis (vår code of conduct) dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

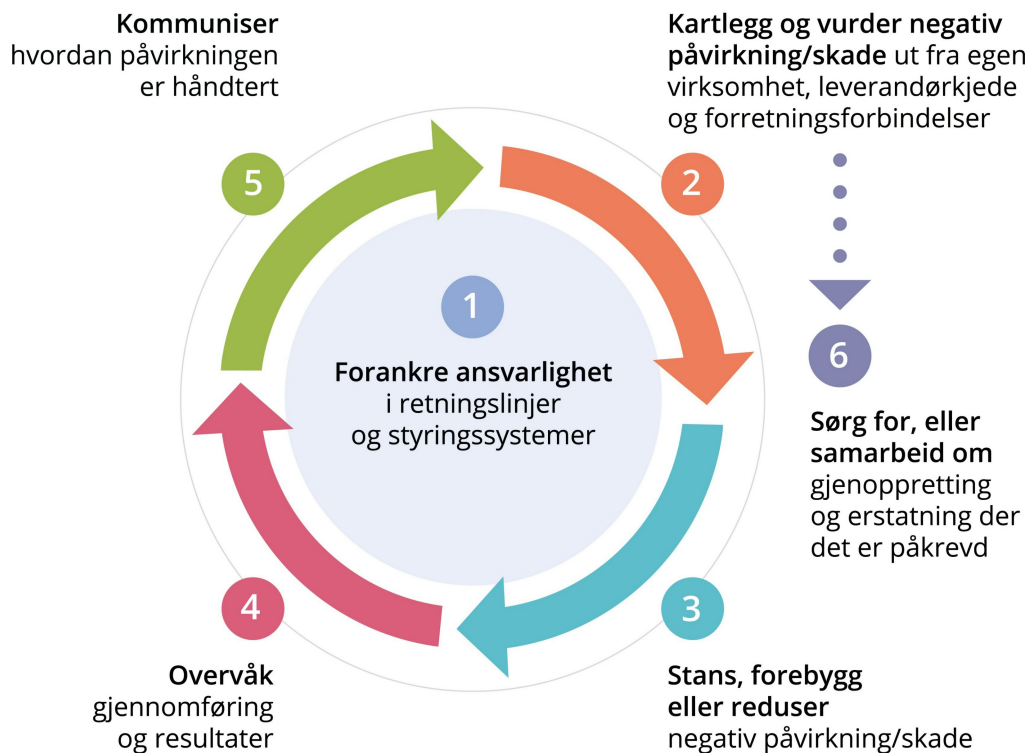
Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

Felleskjøpet Agri SA er et samvirkeforetak med formål å medvirke til å styrke medlemmenes økonomi i landbruksvirksomheten på kort og lang sikt.

Felleskjøpet er den viktigste leverandøren til bonden og skal bidra til å øke norsk matproduksjon og selvforsyning, samtidig som den totale belastningen på mennesker, samfunn og miljø blir så liten som mulig. Dette stiller krav til oss som selskap, og som forhandler av en lang rekke produkter til bonden, hage, og fritid, har Felleskjøpet en viktig rolle for å sikre bærekraft i hele verdikjeden. Vi ønsker å bidra til det grønne skiftet, noe som gjør at vi må sette oss høye og ambisiøse mål for årene som kommer.

Året som har gått har vært preget av følgende hovedaktiviteter:

- Felleskjøpet Agri sitt bærekraftarbeid er delt inn i fire hovedområder. Bedre gårdsdrift, mer bærekraftig handel, klimagassutslipp/sirkulærindustri og våre medarbeidere. Dette er områder der Felleskjøpet Agri har direkte og indirekte påvirkning, og kan bidra til å øke det positive avtrykket og redusere det negative, og som er av stor strategisk viktighet for Felleskjøpet Agri. Bærekraft i hele leverandørkjeden er en helt sentral del av arbeidet med mer bærekraftig handel.
  - Vi har etablert retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis og jobber nå aktivt for å implementere aktsomhetsvurderinger av vår leverandørkjede og som en arbeidsmetodikk.
  - Vi har fortsatt arbeidet med å kartlegge alle våre leverandører ved hjelp av vårt egenetablerte risikokartleggingssystem. Vi har i tillegg startet et prosjekt for å tilpasse og utbedre vårt system for å ivareta og følge opp alle våre leverandører og samarbeidspartnere.
  - Vi ser at det kommer mange og gode synergier av å ha så lav leverandørmasse som mulig, så det vil hele tiden være fokus på standardisering /redusering av leverandører.
- Felleskjøpet skal ha åpenhet i våre leverandørkjeder slik at vi vet hvor produkter og råvarer som kjøpes inn har sin opprinnelse, og under hvilke forhold de er produsert. Kontinuerlig videreutvikling av vår strategi rundt bærekraftig produksjon av råvarer til kraftfôr-produksjon er svært viktig i denne sammenheng.

" Arbeidet med etisk handel, aktsomhetsvurderinger, og et aktivt medlemskap i Etisk handel Norge, er viktig for å sikre trygg verdiskapning sammen med bonden. "

Svenn Ivar Fure
Konsernsjef

Styrets signatur

Anne Jedahl Skuterud, leder

Arne Elias Østerås, nestleder

Karl-Oskar Fosshaug

Erling Aune

Else Høge Asplin

Elisabeth Holand

Thor Johannes Rognøby

Grim Erik Gillestad

Frank G. Fandin

John Arild Leimes

Ann-Lisbeth Lieng

Elisabeth Slethaug Nilsen

Sverre Ivar Fure,
konsernsjef

Lillestrøm
28.04.2023

Nøkkelinformasjon om bedriften og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om bedriften

Navn på bedriften

Felleskjøpet Agri SA

Adresse hovedkontor

Depotgata 22, 2000 Lillestrøm

Viktigste merker, produkter og tjenester

Viktigste merker: John Deere, Stihl, Delaval, Workmaster, Appetitt, Format, Labb og egen merkevare. Viktigste produkter: Maskiner til landbruket, kraftfôr, gjødsel, plantevern, kjøledyrfôr, hageredskaper, planter og blomster. Vår virksomhet omfatter også eiendomsdrift, brød og bakervarer, samt utstyr til park, anlegg og kjøledyr.

Beskrivelse av bedriftens struktur

Felleskjøpet Agri er et samvirke eid av over 39 000 bønder og er den viktigste leverandøren av teknologi og driftsmidler til norsk landbruk og har rundt 100 butikker rettet mot bønder og forbrukere i Norge.

Felleskjøpet Agri eier Granngården i Sverige som også har over 100 butikker rettet mot samme målgruppe. Vår virksomhet omfatter også eiendomsdrift, brød og bakervarer, samt utstyr til park, anlegg og kjøledyr.

Felleskjøpet er markedsregulator for korn, og innkjøps- og salgssamvirke for medlemmene. Felleskjøpet Agri sitt formål er å bidra til å styrke medlemmenes økonomi i landbruksvirksomheten på kort og lang sikt, og visjonen våre medarbeidere arbeider etter er Sammen tar vi vare på jorda, dyr og framtida.

Felleskjøpet Agri SA er delt inn i 4 forskjellige divisjoner, med Fellestjenester som dekker på tvers av hele organisasjonen:

Fellestjenester: Innkjøp, Økonomi og finans, IT, Juridisk, Logistikk, HR og HMS, Kommunikasjon og marked

Landbruk: Salg av kraftfôr, gjødsel og annen plantekultur (produksjon av kraftfôr og foredling av korn)

Maskin: Salg av driftsmidler til bonden som traktor, treskere og tilleggsutstyr

Detaljhandel: Butikkjeden som også omhandler den svenske butikkjeden Granngården AB.

Felleskjøpet Vekst: Ansvar for datterselskaper: Nordic Garden AS, SW Horto AS, Grønt Maskin AS og Norgro AS

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

20 200 000 000

Antall ansatte

4 200

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering

Det er etablert og kommunisert en ny konsernstrategi 2022-2025. Felleskjøpets nye konsernstrategi har seks hovedmål. Ett av disse er mer bærekraftig jordbruk og matproduksjon. Bærekraft er også integrert i de andre hovedmålene.

Nå jobbes det med nye forretningsstrategier innenfor de ulike forretningsområdene, hvor bærekraft er en integrert del. I tråd med ny konsernstrategi har vi i 2022 utviklet nøkkelindikatorer på bærekraft. Med ny konsernstrategi og nye nøkkelindikatorer på bærekraft på plass, er bærekraft integrert i hele Felleskjøpet Agri sin virksomhet.

Felleskjøpet Agri må styrke dagens forretningsmodeller, posisjoner og lønnsomhets nivå, samtidig som konsernet utvikler strategisk fleksibilitet og manøvreringsevne for å møte de utfordringer og muligheter som fremtiden bringer. Vi må skape handlingsrom og konkurransekraft gjennom nye løsninger, kontinuerlig forbedring og mer effektiv drift. For å sikre konkurransekraft og lykkes med langsiktig verdiskaping, må vi evne å balansere kundeorientering med effektiv drift. Grunnleggende forutsetning for langsiktig verdiskaping, er kompetanse og bærekraftige valg og løsninger.

Vi skal:

- Styrke konkurransekraften gjennom rådgivning, bedre innkjøp og økt produktivitet.
- Forbedre salgs- og leveringsmodeller, styrke lokal samhandling og tilstedeværelse.
- Tiltrekke oss og utvikle de beste menneskene gjennom å skape utviklingsmuligheter og en trygg hverdag.
- Ta frem nye løsninger for bedre utnyttelse av gårdens ressurser, mer bærekraftig handel og sirkulærøkonomi.

Organisatoriske endringer:

Produkt og Vareforsyning er ikke lenger en egen divisjon, avdelingene/ ansatte og tjenester som var organisert her har blitt flyttet til Landbruk og Fellestjenester.

I tillegg åpnet vi nytt logistikkcenter (FLog) på Gardermoen, og det ble implementerte nytt økonomisystem i løpet av 2022.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Geir Flesvig, Seniorrådgiver Konserninnkjøp

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

geir.flesvig@felleskjøpet.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av bedriftens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Avdelingen Konsernninnkjøp har overordnet ansvar for innkjøp i Felleskjøpet Agri SA. Samtidig eies avtaleforhold og relasjoner til leverandører av mange forskjellige personer, i hovedsak kategorisjefer/produksjefer for henholdsvis Landbruk, Maskin og Detaljhandel, men også innkjøpere av råvarer til kraftforproduksjon.

Konsernninnkjøp har kjernekompetanse innen anskaffelser, regelverk, innkjøpssystem, innkjøpsanalyse, samfunnshensyn og avtaleforvaltning. Konsernninnkjøp er en fagavdeling organisert under Fellestjenester, som skal være bindeleddet mellom Felleskjøpet og våre leverandører. Årlig anskaffer Felleskjøpet varer og tjenester for til sammen ca. 11 milliarder NOK.

Vi skal gjennom tett samarbeid mot vår leverandørkjede videreføre og forsterke Felleskjøpet snart 130 år lange historie. I dag som den gangen er den enkle ideen at felles innkjøp gir bedre innkjøp.

Felleskjøpets retningslinjer for innkjøp er vedtatt i styret og skal være styrende for alle innkjøp som gjennomføres i organisasjonen. Bærekraftig innkjøp innebærer å ha sterkt fokus på miljø, langsiktig økonomisk vekst og sosial utvikling. Leverandører til Felleskjøpet Agri skal forplikte seg til å sikre bærekraftige leveranser gjennom systematisk arbeid i hele verdikjeden.

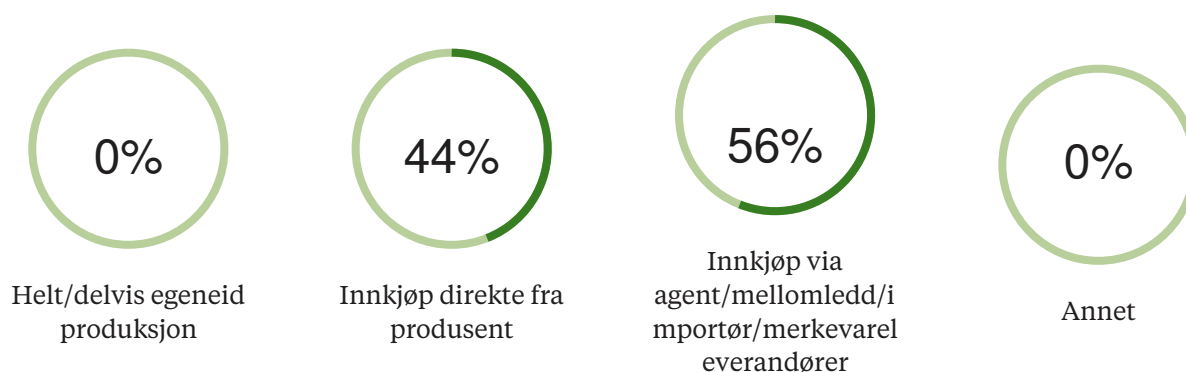
Antall leverandører som bedriften har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

4 245

Kommentar til antall leverandører

Alle leverandører man har mottatt fakturaer fra i 2022.

Type innkjøp/ leverandørforhold

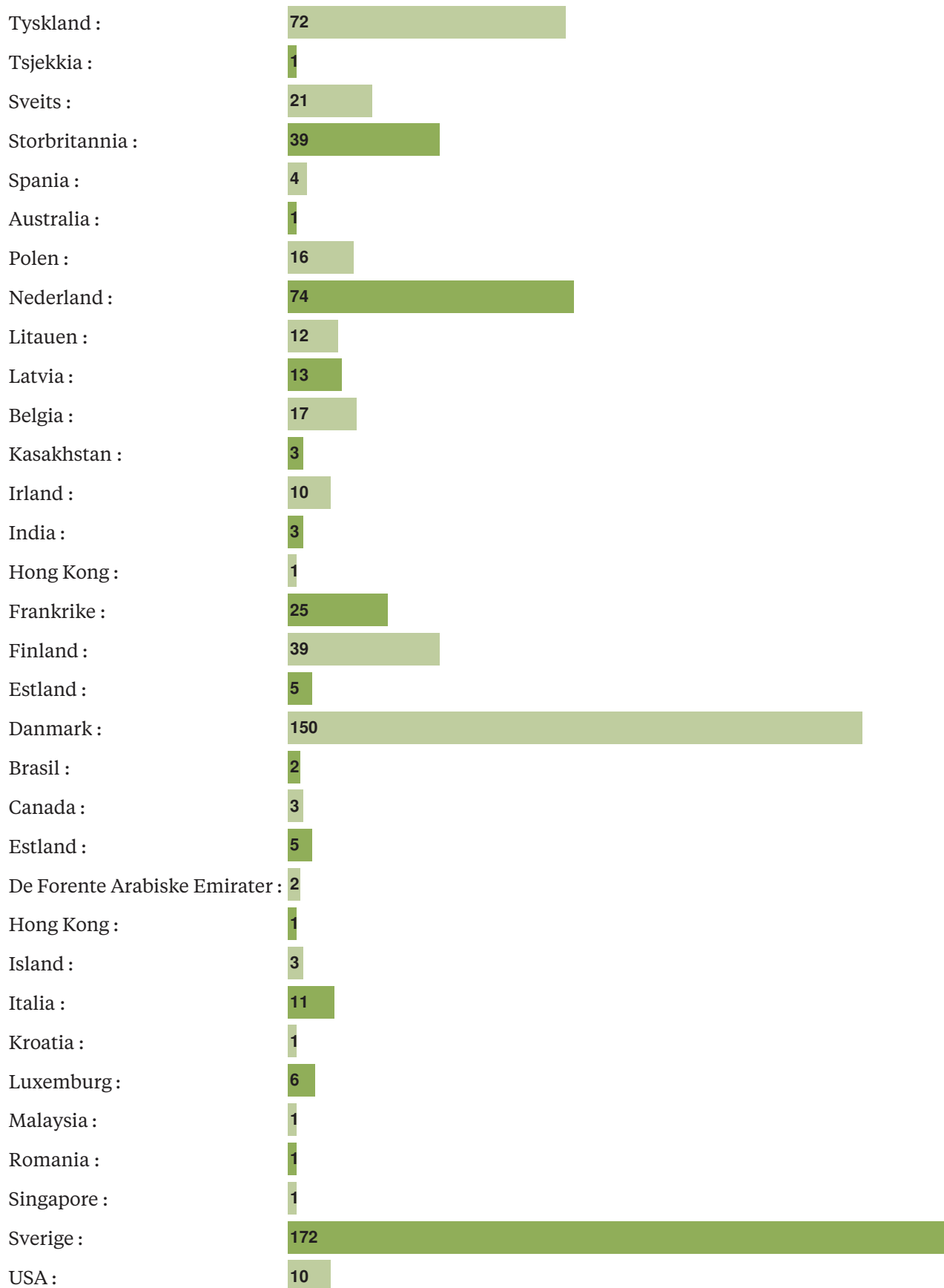

Kraftforet er egenprodusert og selges i noen grad også i butikkene.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Østerrike :	11
Bulgaria :	1
Ungarn :	3

Vi har hatt en betydelig rydde/ sorteringsjobb i SRM, dette for å få et mer oppdatert og korrekt statusbilde av vår leverandørkjede.

Vi har fjernet Norge fra liste over førsteleddsprodusenter, fordi grafen blir vanskelig å lese/tolke da Norge har det største tallet på 5724 leverandører.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter som bedriften har oversikt over, og hvor mange produsenter dette er basert på.

Antall arbeidere

1 400

Antall produsenter dette er basert på

7

Antall arbeidere per produsent (kalkulert snitt)

200

Kommentar til antall arbeidere

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Tekstil	Kina
Soya	Brasil Kina Indonesia India Malaysia Thailand
Maisgluten	Brasil Kina
Roesnitter	Egypt India Pakistan
Palmeolje	Brasil Kina Indonesia India Malaysia Thailand
Gjødsel	Nederland Norge

Flere av disse landene er indirekte import via europeiske grossister.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Ja

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål: Redusere bruken av soya og palme. Sikre fortsatt streng etterlevelse av retningslinjer for innkjøp av sertifisert soya og palme

Status: Dyrking av soya og palme innebærer risiko knyttet til brudd på urfolks rettigheter. Denne risikoen har vi imidlertid jobbet systematisk med siden 2014. Felleskjøpet bruker nå utelukkende bærekraftig, avskogingsfri soya og palme både i direkteimport og indirekte import, og alvorlighetsgrad settes derfor til medium. Fra 2010 til 2022 har Felleskjøpet redusert andelen soya i vårt kraftfôr fra 13 % til 4,9 %. Felleskjøpet er partner i «Initiativ for bruk av bærekraftig palmeolje i norsk kraftfôrindustri». Målet er at palmeoljen som må brukes, skal være produsert bærekraftig eller sertifisert i henhold til kriteriene til Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO). Felleskjøpet er også medlemmer av RSPO og rapporterer årlig til RSPO når det gjelder forbruk av bærekraftig palmeolje og dekning av såkalte «RSPO Smallholder certificates».

2

Mål: Oppdatert risikokartlegging gjødsel og dialog med alle leverandører av gjødsel

Status: Krigen i Ukraina har medført at antall leverandører på gjødsel er vesentlig redusert, vi har i 2022 i hovedsak benyttet Yara som leverandør - med Yara har vi i flere år jobbet systematisk med dialog og tiltak knyttet til bærekraft. Tilsvarende arbeid med andre gjødsel leverandører vil tas opp igjen når det er aktuelt

3

Mål: Etablere sektorspesifikke retningslinjer for innkjøp av tekstil

Status: På grunn av utfordrende leveransesituasjon på grunn av krigen i Ukraina har vi ikke vært i stand til å prioritere dette arbeidet i 2022, det vil derfor være prioritert arbeid for 2023

4

Mål: Forankre retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis hos alle relevante ansatte

Status: Retningslinjene er tilgjengelig gjort i vårt styringssystem, intranett og på Felleskjøpets nettside

5

Mål: Opprettholde basisnivå i Etisk handel Norges rapporteringsstandard og være compliant med kravene i åpenhetsloven

Status: Krever løpende oppfølging

6

Mål: Gjennomføre 4 revisjoner i 2022 mot leverandører i detaljhandel i tillegg til råvarerevisjoner

Status: Det ble gjennomført tilsammen 19 revisjoner, hos leverandører av råvarer og detaljhandel

---

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Jobbe videre med tidligere mål og betydelig økt fokus på aktsomhetsvurdering og oppfølging av dette.
Redusere antall leverandører med 10-20 prosent, for å sikre at vi har enda bedre kontroll på vår leverandørkjede

2

SRM (leverandør oppfølgingssystem) prosjekt for å sørge for bedre leverandør innsikt, kvalitet på informasjon og dokumentasjon lagret på leverandørbilde

3

PowerBi (analyse verktøy) utvikling for å følge opp og korrigere aktivitet mot våre leverandør og internt i Felleskjøpet agri

4

Etablere sektorspesifikke retningslinjer for innkjøp av tekstil

5

Videreføre/ øke revisjonshyppigheten i 2023 - vi planlegger bl.a. 20 revisjon på råvare, deriblant leverandører av roesnitter

6

Opprettholde basisnivå i Etisk handel Norges rapporteringsstandard og være compliant med kravene i åpenhetsloven

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer* og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy* for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.felleskjopet.no/globalassets/media/dokumenter/hms/policy-for-baerekraftig-forretningspraksis.pdf>

1.A.2 Hva sier bedriften offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, miljø og klima?

Felleskjøpet Agri SA jobber for å ha en bærekraftig forretningspraksis som respekterer mennesker, samfunn og miljø.

Felleskjøpet er en stor leverandør av produkter og kunnskap om hvordan dyrke jord og holde dyr, til både bonde og forbrukermarkedet. Felleskjøpet er også en stor innkjøper av råvarer og produkter fra mange leverandører over hele verden. Dette gjør bærekraftig handel til et vesentlig tema for Felleskjøpet, og vi har satt oss klare mål innenfor området.

Felleskjøpet anser bærekraftig forretningspraksis som en forutsetning for bærekraftig utvikling, som innebærer at dagens generasjoner får dekket sine behov uten å ødelegge framtidige generasjoners mulighet til å få dekket sine. Felleskjøpets hovedmål er å bidra til å styrke medlemmenes økonomi på kort og lang sikt. Det innebærer å sikre bondens økonomi gjennom å drive en bærekraftig forretningspraksis.

Vi forplikter oss også, gjennom vårt medlemskap i Etisk handel Norge, å jobbe aktivt med aktsomhetsvurderinger. Aktsomhetsvurderinger er en risikobasert tilnærming til å respektere og ivareta mennesker, samfunn og miljø i vår egen virksomhet og i hele leverandørkjeden. Vi forventer at våre leverandører og samarbeidspartnere følger samme tilnærming.

Bærekraftig innkjøp innebærer å ha sterkt fokus på miljø, langsiktig økonomisk vekst og sosial utvikling. Felleskjøpet Agris leverandører skal forplikte seg til å sikre bærekraftige leveranser gjennom systematisk arbeid i hele verdikjeden.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis er utarbeidet av Konserninnekjøp. Den er forankret i konsernledelse, vedtatt i styret og lagret i styringssystemet.

Geir Flesvig (Seniorrådgiver Konserninnekjøp) har hatt ansvaret for medlemskapet i Etisk handel Norge i rapporteringsåret, sammen med Sjef Konserninnekjøp, Leder Bærekraft og Grønn Konkurranseskraft, samt Konsernadvokat.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i bedriften, og hvorfor?

Ansvar for aktsomhetsvurderinger i Felleskjøpet Agri SA er lagt til leverandøransvarlig. Leverandøransvarlig er produktsjefer/ kategorisjefer i divisjonene Landbruk, Detaljhandel og Maskin, i tillegg til Innkjøpsjefer/Innkjøpsledere på Konserninnekjøp og Råvareinnkjøp.

Arbeidet med bærekraft i leverandørkjedene eies av Konserninnekjøp. Sjef for Konserninnekjøp og Seniorrådgiver har blant annet ansvar for å drive arbeidet med kartlegging og identifisering av risiko i våre leverandørkjeder i rapporteringsåret. Seniorrådgiver er også medlemskontakt og ansvarlig for rapporteringen og framdriften i arbeidet med Etisk handel Norge. Seniorrådgiver Innkjøp i Detaljhandel, er ansvarlig for fremdriften og forankringen av dette arbeidet i divisjon Retail som er mest utsatt for risiko.

Leder Bærekraft og Grønn Forretningsutviklingsutvikling har et overordnet ansvar for Felleskjøpets bærekraftsarbeid. Arbeidet gjøres i samarbeid med forretningsdivisjonene.

Arbeidet med miljø og kvalitet sertifisering i henhold til ISO standard, drives av HMSK avdelingen som ledes av HMS og Kvalitetssjef og kvalitetsrådgiver.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse, arbeidsoppgaver og incentivordninger?

Relevante ansatte har aktsomhetsvurderinger som en del av sin stillingsinstruks og KPIer. KPIene blir gjennomgått med nærmeste leder hvert halvår.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Det er gjennomført i alt fire kurs om åpenhetsloven, herunder aktsomhetsvurderinger, i 2022.

Leverandøransvarlige i Felleskjøpet deltok på møte om åpenhetsloven og krav til aktsomhetsvurderinger i regi av Etisk handel Norge. Samtlige av disse har tilgang til Felleskjøpets eget risikokartleggingsverktøy. Det er gjennomført ytterligere tre kurs i regi av KPMG.

Det henvises til retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis i Personalhåndboka og alle ansatte skal skrive under på at de har lest og forstått innholdet i den.

Vi vurderer kontinuerlig opplæringsbehov for å øke kunnskap og kompetanse på aktsomhetsvurderinger.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Felleskjøpets bærekraftsstrategi er vedtatt av styret i 2020. Strategien er sammen med handlingsplanene som i løpet av 2021 og nøkkelindikatorer utarbeidet i 2022 i alle divisjoner, styrende for Felleskjøpets bærekraftsarbeid.

Felleskjøpets bærekraftsarbeid består av fire hovedområder.

1. Bedre gårdsdrift

Felleskjøpet Agri sin viktigste oppgave er å gjøre bonden i bedre stand til å holde dyr og dyrke jord ved å ta i bruk ny teknologi, forbedre driften og utnytte gårdens ressurser bedre. Målet er bidra til mer enn 30 prosent lavere utslipp fra kua innen 2030, øke andelen norske råvarer i fôrrasjonen fra 82 prosent, og bidra til at melk kan produseres med minst 95 prosent norske råvarer.

2. Mer bærekraftig handel

Vi skal stille nye krav til produkter og løsninger fra våre leverandører, og slik sikre økt bærekraft i leverandørkjedene. Felleskjøpet Agri skal utvikle og tilby mer bærekraftige produktene, tjenestene og konseptene innenfor urbant landbruk, hage, uterom og kjæledyr. Innen 2030 skal 100 prosent av småmaskiner som selges til hus og hage, være elektriske.

3. Sirkulærindustri og klimakutt i egen drift

I fremtiden må vi produsere mat, fôr, materialer og energi mer bærekraftig og med mindre utslipp av klimagasser. Felleskjøpet Agri sin rolle som produsent av jord og fôr, samt leverandør av gjødsel, gjør sirkulærindustri til et vesentlig bærekrafttema for Felleskjøpet Agri. Vårt mål er å ha 1 milliard kroner i lønnsom omsetning på sirkulære produkter innen 2030 og å redusere klimagassutslippene i egen drift med 50 prosent innen 2030.

4. Våre medarbeidere

Felleskjøpet Agri sin viktigste ressurs er våre medarbeidere. Kjerneverdiene våre er trygg hverdag, handlekraft, engasjement, kompetanse og kvalitet. HR-strategien bygger på fire områder; ledelse, kompetanse, kultur og bærekraft. I bærekraftrapporten rapporteres det på helse, miljø og sikkerhet (HMS), kompetanse, samt likestilling, mangfold og likebehandling.

I forbindelse med utvikling av ny konsernstrategi, ble det utviklet en ny visjon: «Sammen tar vi vare på jorda, dyra og framtida». Den nye visjonen ble tatt i bruk i 2022 og preger markedskommunikasjon med det nye kommunikasjons-konseptet «Ta vare på». Tilbakemeldingene tyder på at vi har truffet en nerve, både hos ansatte, eiere og i samfunnet ellers. Det er målet vårt, vi ønsker å løfte fram landbruket og bonden, og vise fram de gode og ekte historiene.

Hovedpunktene i Felleskjøpets bærekraftsstrategi er tilgjengelig på <https://www.felleskjopet.no/barekraft/>

1.C.2 Hvordan følges virksomhetens strategier og planer for å være ansvarlig og bærekraftig opp av ledelse og styre?

Det blir jevnlig orientert om bærekraftsarbeidet i styret. I tillegg har konsernledelsen to bærekraftsdager og to dager med ledelsens gjennomgang. I ledelsens gjennomgang er fokus på ytre miljø, HMS og kvalitet. Formålet med både bærekraftsdagene og ledelsens gjennomgang er å gå gjennom fremdrift, status og måloppnåelse.

Felleskjøpet rapporterer med referanse til GRI-standarden. Bærekraftsrapporten er integrert i årsrapporten.

1.D Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med forretningsforbindelser, spesielt i leverandørkjeden?

Felleskjøpet Agri skal jobbe systematisk med bærekraft i hele verdikjeden, og legge vekt på økt åpenhet og sporbarhet. Bærekraftstrategien peker på tiltak innenfor transparens, leverandørdialog, miljøsertifisering og emballasje for å nå målene. I Felleskjøpet Agri er det mål å redusere antall leverandører, for å forenkle og forbedre driften, samt sikre bedre kontroll med leverandører og verdikjeder.

Retningslinjer for etisk handel er med som vedlegg i alle leverandøravtaler. Alle leverandører må bekrefte og skrive under på den.

For råvareleverandører er det et absolutt krav at alle leverandører skal signere Felleskjøpets retningslinjer for etisk handel. Disse retningslinjene blir gjennomgått under revisjoner.

Leverandørrevisjoner fra f.eks. råvareleverandører er organisert slik :

Innkjøpsgruppen for råvarer tar utgangspunkt i overordnet prosedyre for kvalitetsrevisjon (dokument i kvalitetssystemet).

Det settes opp en revisjonsplan to ganger pr år. Her blir revisjonsplan revidert ut fra flere kriterier, eksempelvis:

- Råvaretilgang
- Kontrakter
- Potensielt nye leverandører
- Potensielt brudd på menneskerettigheter
- Problemlleverandører

Felleskjøpets policy er at alle leverandører skal være godkjent. En godkjenningssprosess i forbindelse med råvareinnkjøp er at leverandøren må innfri en del krav som er forankret i

- Myndighetskrav, eks forvareforskriften
- Våre etiske retningslinjer inkludert HMS
- Kvalitetsspesifikasjoner og leveringsdyktighet

Felleskjøpet vurderer revisjonsresultatet av leverandøren. Revisjonen kan ha tre utfall:

- Godkjent
- Til observasjon: Her går handel som vanlig inntil rapport er lukket av leverandør og vi kan endre status til godkjent. I noen tilfeller gjennomfører vi en oppfølgingsrevisjon for å verifisere at leverandør har gjennomført kritiske tiltak.
- Ikke godkjent: Handelen stopper, ingen kontraktsfornyelser.

Felleskjøpet Agri samarbeider også med Felleskjøpet Rogaland og Agder ved at vi kjører fellesrevisjoner på leverandører vi har felles.

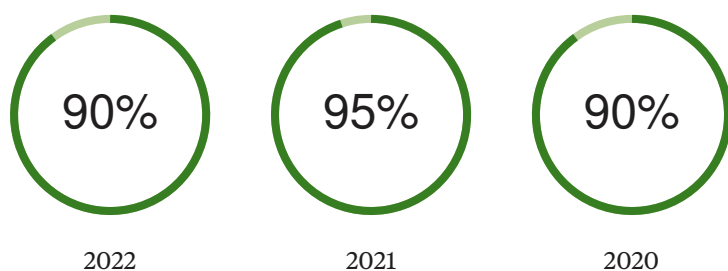
Felleskjøpet stiller i dag strenge krav om at soyaen vi benytter kommer fra områder som ikke har vært utsatt for regnskoghogst. Felleskjøpet sluttet seg i 2014 til FNs New York-erklæring mot avskoging. Felleskjøpet rapporterer årlig på fremdrift. FN arbeider for å bedre rapportering og gjennomføring av avtalen. Felleskjøpet har også siden 2015 hatt en felles policy sammen med Denofa og forbransjen i Norge for avskogingsfri soya. Avtalen er nå til revisjon for å sikre mer åpenhet og bedre oppfølging av målene. Felleskjøpets viktigste bidrag er høy tilstedeværelse og påvirkning av produksjonen.

Indikator

Andel av bedriftens leverandører som har akseptert retningslinjer for leverandører

Vi har i 2022 jobbet aktivt med å øke antall avtaleleverandører, fra 545 stk i 2021 til 1120 stk i 2022. Ved avtaleinngåelse må leverandøren godta Felleskjøpets retningslinjer for etisk handel. Vi har i den sammenheng dessverre oppdaget at flere av de eldre avtalene ikke har oppdaterte retningslinjer vedlagt.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Vi har i rapporteringsåret oppdatert de divisjonsvise handlingsplaner (fra 2021), for å følge opp mål og ambisjoner innenfor de fire hovedområdene.

Det ble i 2022 gjort ytterligere prioriteringer av strategiske områder også i leverandørkjeden, med fokus på kritiske råvarer. Vi vil i 2023 jobbe videre med disse strategiske områdene.

I løpet av 2022 ble det også klart at det er stort behov for utvikling og kvalitetssikring av systemet for kartlegging av leverandører, og dette vil være et prioritert tiltak i 2023.

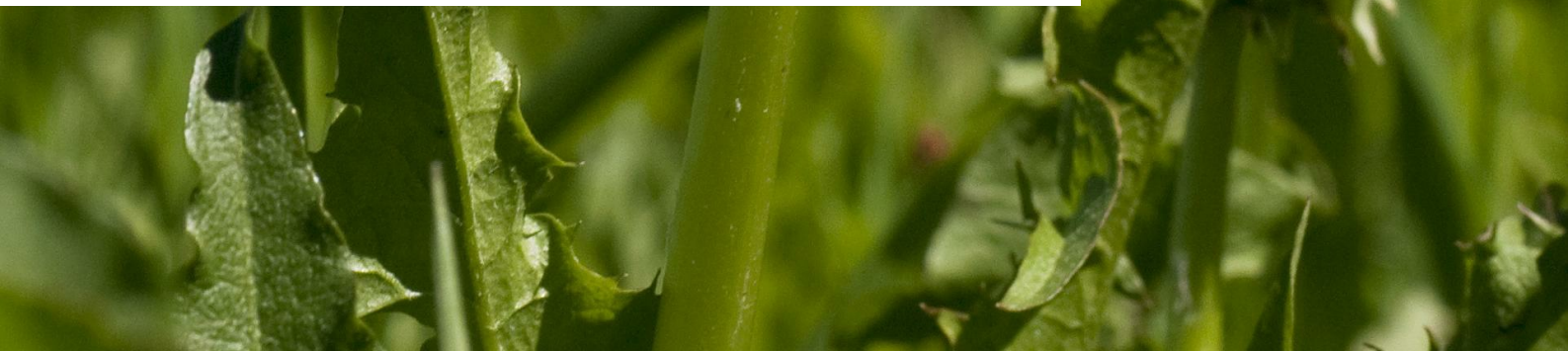

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på mennesker, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø. Merk at de prioriterte risikoene dere lister opp i tabellen under vil bli overført til trinn 3 av denne rapporten, hvor dere vil bli bedt om å besvare hvordan dere arbeider med å stanse, forebygge eller redusere den negative påvirkningen.

Prioritert negativ påvirkning / skade	Relatert tema	Geografi
Negativ påvirkning på miljø	Miljø Utslipp Drivhusgasser	Brasil Indonesia India
Negativ påvirkning på mennesker og samfunn	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Lønn Arbeidstid Korrupsjon	Kina
Bransjerisiko	Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	Norge

Miljø: Fôrråvarer, tekstiler og kjøledyrprodukter. Her er avskoging i forbindelse med soyaproduksjon en viktig risiko, sammen med karbonavtrykket i varer.

Mennesker og samfunn: Tekstilproduksjon og produsenter av kjøledyrprodukter har vært prioritert i rapporteringsåret.

Bransjerisiko: Som en del av aktsomhetsvurderingen har vi begynt jobben med å sette fokus på norsk bedrifter også, da brorparten av leverandørene nettopp holder til i Norge

I 2023 vil fôrråvarer, tekstil og gjødsel prioriteres.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den negative påvirkningen/skaden ble identifisert og prioritert i denne perioden. b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i denne rapporteringen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor dere har valgt å ikke prioritere disse i det videre arbeidet; c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med; d) om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Til grunn for Felleskjøpet Agri sine prioriteringer i bærekraftsarbeidet ligger en analyse av de mest vesentlige bærekrafttemaene.

Vesentlighetsanalysen som ligger til grunn for bærekraftrapporten for 2022 er utført i tråd med den nye GRI-standarden for vesentlighetsanalyser. Det innebærer at det utelukkende er faktisk og potensiell påvirkning på økonomi, miljø og mennesker som er vurdert.

Førråvarer, anti-korrupsjon og etikk, menneskerettigheter, samt klima- og miljøkrav til leverandører og samarbeidspartnere er vesentlige aspekter som faller inn under innkjøpsavdelingens ansvar. Emballasje og avfall faller også inn under innkjøpsavdelingens ansvarsområde.

Innkjøpsavdelingen har et eget kartleggingsverktøy til bruk i kartlegging og prioritering av risiko i leverandørkjeden. Systemet er et egenutviklet risikokartleggingssystem som er utviklet med bruk av godkjente kilder i Etisk handel Norge (ITUC, The US Department of Labour, US State Department, Transparency International og Environmental Performance Index). Systemet er også utviklet i samarbeid med vår daværende veileder fra Etisk handel Norge, Karoline Bakka Hjertø. Resultatene fra risikokartleggingsverktøyet danner grunnlaget for hvilke leverandører man skal prioritere i revisjonsarbeidet. Revisjonsplanen er levende og gjennomgås kontinuerlig.

Systemet er bygget opp slik at leverandøriere først skal score en leverandør ut fra egen kunnskap. Man blir da bedt om å si ja eller nei om leverandøren befinner seg i et lavkostland, arbeidsintensiv bransje/land, land/bransje med kjent risiko eller land/bransje med kjent miljørisiko.

Så tar verktøyet også for seg landet i hjemadressen til leverandøren og scorer det ut fra fire parametre; Mulighet for fagorganisering (Kilde: ITUC), tilfeller av tvangs- eller barnearbeid (Kilde: US Department of Labour), grad av korrupsjon i landet (Kilde: Transparency International) og til slutt miljørisiko (Kilde: Environmental Performance Index).

Deretter tar verktøyet for seg varekategorien og scorer kategorien/bransje ut fra et scoringssystem som har brukt Difis høyrisikoliste og Etisk handel Norge som kilde.

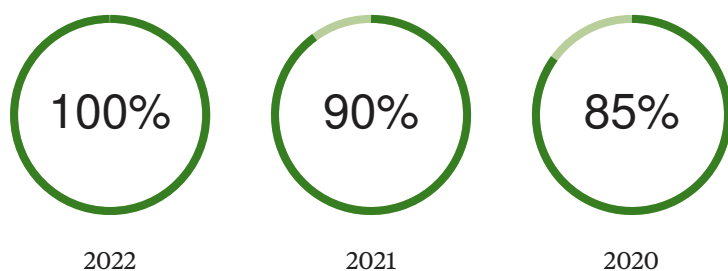
Fordi det er svakheter i dataene som viser hvilket land leverandøren har hjemmeadresse, har vi lagt til en mulighet for å legge inn land i leverandørkjeden. Det kan være en importør eller en mellombedrift som vi handler fra som igjen har underleverandører. Leverandørene som er identifisert med høy risiko basert på parametrene over, må gjennomgå en mer omfattende analyse for å finne eksakt hvilke land som inngår i produksjonskjeden. Landene i leverandørkjeden blir scoret ut fra samme datakilde som land i adressefeltet.

Alle disse scorene måles og skal gi en prioritert risikoliste. Disse settes sammen med innkjøpsvolum for å kunne prioritere de leverandørene hvor vi kjøper mye og som samtidig har høy risiko. Leverandører med høy risiko blir analysert mer i detalj. Det kan gjøres ved å snakke med interessenter eller gjennomføre sosiale revisjoner.

Indikator

Andel leverandører som er aktsomhetsvurdert

Vi har gjort aktsomhetsvurdering av alle leverandører i SRM, det gjenstår arbeid med detaljert risikovurdering av leverandører vurdert til å ha potensiell risiko for brudd på menneskerettigheter

Leverandører med potensiell risiko for brudd på menneskerettigheter

2022: 160

Disse skal gjennom en detaljert risikokartlegging, vi starter med spørreundersøkelse, etter det en eventuell revisjon og/ eller vurdering av bytte leverandør,

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø som ble identifisert i kartleggingen i egen virksomhet, leverandørkjeden eller hos forretningsforbindelser i rapporteringsåret og hvordan disse er håndtert

Felleskjøpet har som en stor innkjøper av råvarer, spesielt knyttet til innkjøp av melasse og roesnitter fra Egypt, Pakistan og India stor/medium risiko knyttet til anstendige arbeidsforhold herunder nok hvile og vann til arbeidere. Dette vil følges opp løpende.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FN's bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø

Prioritert negativ påvirkning/skade	Negativ påvirkning på miljø
Overordnet mål :	Redusere påvirkning på klima i strategisk utvalgte innkjøp
Status :	Under arbeid
Mål i rapporteringsåret :	Leverandører av råvarer til kraftfôrproduksjon bes oppgi sitt CO ₂ -fottavtrykk. Det gjør at Felleskjøpet kan oppgi det totale CO ₂ -avtrykket til kraftfôret vi selger. Målet er at dette avtrykket reduseres gradvis.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Klimakrav og karbonavtrykk i dialog med leverandører.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Felleskjøpet Agri sitt mål er å redusere klimagassutslippene i egen drift med minst 50 prosent innen 2030.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Negativ påvirkning på mennesker og samfunn
Overordnet mål :	Redusere påvirkning på mennesker og samfunn i strategisk utvalgte innkjøp Jobber mot at ansatte i vår leverandørkjede ikke skal oppleve brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.
Status :	Under arbeid
Mål i rapporteringsåret :	Sikre at de største og viktigste leverandørene innenfor råvareinnkjøp, tekstiler og utstyr til kjæledyr er risikokartlagt. Sørge for at vi har god nok leverandørinformasjon tilgjengelig og lagret.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Aktsomhetsvurdering av hele leverandørmassen

Det er oppretter en prosjektgruppe for å øke datakvaliteten på våre leverandører.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Detaljert risikovurdering

Alle aktive leverandører skal ha en ansvarlig eier i vårt leverandør oppfølging system. (SRM)

Prioritert negativ påvirkning/skade	Bransjerisiko
Overordnet mål :	Følge Skatteetatens undersøkelse om Etterlevelse, Rapportering og Oppdagelsesrisiko (SERO)
Status :	Pågående
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge hvilke bransjer i Norge der det kan være risiko innen arbeidsforhold, lønnsvilkår, oppholds- eller arbeidstillatelse og svart arbeid.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Standardisere våre anskaffelser av produkter og tjenester på færre leverandører

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Skatteetaten utfører årlig en undersøkelse om Etterlevelse, Rapportering og Oppdagelsesrisiko (SERO)

Undersøkelsen inneholder en oversikt over utbredelse av arbeidskriminalitet pr bransjegruppe

Andre tiltak for å håndtere negativ påvirkning/skade:

Beskriv virksomhetens tverrgående tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning/ skade på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Bærekraftstrategien inneholder fire prioriterte områder der negativ påvirkning skal reduseres. Leverandører av råvarer til kraftfôrproduksjon bes oppgi sitt CO₂-fottavtrykk. Det gjør at Felleskjøpet kan oppgi det totale CO₂-avtrykket til kraftfôret vi selger. Målet er at dette avtrykket reduseres gradvis.

Felleskjøpet Agri har etablert et pilotprosjekt med mål om å gjøre innsamlingen av landbruksplast bedre og billigere, og derigjennom bidra til 100 prosent innsamling og skape et sirkulært kretsløp for landbruksplast. 2022 var andre året med landsdekkende pilot, og vi samlet inn 350 tonn som er nær en dobling fra 2021.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

To tredeler av Felleskjøpet Agri sine klimagassutslipp kommer fra transport og en tredel kommer fra korntørking og produksjon av kraftfôr. Felleskjøpet Agri sitt mål er å redusere klimagassutslippene i egen drift med minst 50 prosent innen 2030.

Felleskjøpet Agri har de siste årene gjennomført en rekke tiltak for å erstatte fossil energi med fornybar energi i egen industri og til oppvarming bygg. Disse utslippene ligger i Scope 1 og 2, og ble redusert med 9 prosent fra 2021 til 2022, og 36 prosent fra 2017 til 2022.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Felleskjøpet vurderer hele tiden sin innkjøpspraksis for å sikre at den ikke legger ekstra press på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

Vi tilstreber å ha langsiktige leverandørforhold som sikrer at leverandørene er godt kjent med våre krav og samtidig også kan følges opp kontinuerlig. I råvareinnkjøp så tilstreber vi å knytte oss til bransjesamarbeid som sikrer god påvirkningskraft og samtidig tilstrekkelige ressurser til å ivareta leverandøroppfølgingen.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Felleskjøpet har sluttet seg til FNs New York-erklæring mot avskogning og rapporterer årlig på fremdrift. Vi har også felles policy sammen med Denofa og fôrbransjen i Norge avskogingsfri soya (denne ligger vedlagt).

Vi er også partner i "Initiativ for bruk av bærekraftig palmeolje i norsk kraftfôrindustri". Målet er at palmeoljen skal være sertifisert i henhold til kriteriene i Roundtable on Sustainable Palm Oil. Felleskjøpet bruker palmeolje og oljepalme produkter som er sertifisert "RSPO-segregated" (vedlagt ligger oppdatering Initiativ for bruk av bærekraftig palmeolje).

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Fri fagorganisering og kollektive forhandlinger er del av prinsippene for bærekraftig forretningspraksis (Code of Conduct), som gjennomgås ved alle revisjoner.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Vi informerer ved alle revisjoner om Felleskjøpets medlemskap i Etisk handel Norge - herunder retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis (policy) og prinsipper for bærekraftig forretningspraksis (Code of Conduct).

Med den nye åpenhetsloven som trådte i kraft i 2022, øker fokuset på interessenter i leverandørkjeden ytterligere. Vi gjennomførte 4 internkurs på dette tema. Nå trapper vi opp arbeidet med kartlegging og risikovurdering av sosial bærekraft i leverandørkjeden.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Vi har nulltoleranse for alle former for korrupsjon. Vi vil følge gjeldende lovgivning knyttet til antikorrupsjon, og jobber aktivt for å sikre at dette ikke forekommer i våre forretningsaktiviteter. Vi ser mange fordelene ved konkurranse, og vi vil alltid konkurrere på en rettferdig og etisk forsvarlig måte, både i forhold til konkurrenter, kunder og leverandører.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, samfunn og miljø

I revisjonene foretatt i 2022, har vi også informert om Felleskjøpets bærekraftsstrategi og på karbonavtrykk, samt fremtidige krav til våre leverandører på disse områdene.

A low-angle photograph of yellow rapeseed flowers against a bright blue sky with scattered white clouds. The green stems and thin branches of the plants are visible, some in sharp focus and others blurred in the background. The overall scene is bright and clear, suggesting a sunny day.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis

Konserninnkjøp har ansvar for å overvåke effekten av tiltak. Skal være bindeleddet mellom Felleskjøpet Agri og vår leverandørkjede sammen med produkt/ kategorisjefer.

Der det oppdages negative effekter i leverandørkjeden, har Leverandøransvarlig ansvar for oppfølging, eksempelvis i form av gjenoppretting.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør at virksomhetens tiltak for å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning faktisk fungerer

Felleskjøpet har i løpet av 2022 gjennomført 19 revisjoner. I disse revisjonene har vi i noen tilfeller avdekket negative effekter. I de tilfeller er det iverksatt tiltak for redusere de negative effektene. Det viser at det nye risikokartleggingssystemet fungerer, ettersom det peker ut kandidater for revisjon der risikoen er størst risiko.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheter skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere bedriftens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Gjennom statusmøter, revisjon og spørreundersøkelse skjema. Felleskjøpet støtter en åpen dialog internt og eksternt ang. eventuelle utfordringer knyttet mot bærekraft og menneskerettigheter.

Verifisere at leverandørene oppfyller Felleskjøpets krav og forventninger til leverandører, produkter og tjenester. Dette inkluderer vurdering av leverandørens kvalitetssystem og verifikasjon av at de leverer trygge råvarer og produkter

<https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/barekraft-samfunnsansvar/>

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Vi publiserer medlemsrapporten fra Etisk Handel Norge omgående etter den er ferdigstilt.

Hovedpunktene i Felleskjøpets bærekraftsstrategi, samt retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis er publisert på nettsider. Vi har også en egen landingsside hvor vi forteller om bærekraftsarbeid.

<https://www.felleskjopet.no/barekraft/>

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Vi har bla. etablert en egen nettside på Felleskjøpet hjemmeside med relevant informasjon til vår leverandører:

<https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/>

Der finnes bla. kontakt e-post adresse, lovkrav, retningslinjer og guide

<https://www.felleskjopet.no/om-felleskjopet/>

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker eller samfunn, håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø

Følgende er beskrevet i våre retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis

Der våre aktiviteter forårsaker eller medvirker til negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø skal vi løse problemet, søke å gjenopprette skaden og i ytterste konsekvens avbryte aktiviteten. Der leverandøren er ansvarlig for den negative påvirkningen/skaden er leverandøren også ansvarlig for gjenoppretting.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Det er ikke gjort revisjoner i 2022 som har avdekket tilfeller av negative effekter som krever gjenoppretting. Men en revisjon avdekket brudd på menneskerettigheter som medførte at leverandør ikke ble godkjent for bruk.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva selskapet gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Vi oppfordre til gode klagemekanismer hos våre forretningsforbindelser. Gjennom revisjoner stilles det spørsmål om bla. kvalitetssystem, sporbarhet og HMS, vi informere om Policy for bærekraftig forretningspraksis og vårt medlemskap hos Etisk Handel Norge.

Kontaktinformasjon:

Felleskjøpet Agri SA
Geir Flesvig, Seniorrådgiver Konserninnkjøp
geir.flesvig@felleskjopet.no